

М. С. Слободянику – 60

У грудні 2009 р. виповнилося 60 років відомому українському бібліотекознавцю, документознавцю Михайлу Семеновичу Слободянику. Його науковий, творчий шлях тісно пов'язаний з Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського, де він працював з 1986-го по 1998 р., обіймаючи посаду завідувача відділу бібліотекознавства, а згодом – директора Інституту бібліотекознавства НБУВ.

У період демократичних перетворень у країні, в умовах становлення інформаційного суспільства формувалися нові засади діяльності Бібліотеки, розпочалося її перетворення у книгозбірню нового типу. Переїхавши до нового приміщення, Бібліотека мала не тільки розгорнути детально обґрунтований технологічний цикл своєї діяльності, організувати науково-методичну та науково-дослідну роботу, а й оперативно розробити нову концепцію свого подальшого розвитку, яка передбачала б значне посилення її наукових функцій, її ролі у інформаційному забезпеченні усіх ланок науково-дослідного комплексу. Саме до цих процесів активно долучався М. С. Слободяник. Він, зокрема, брав активну участь у розробленні перспективного плану розвитку Бібліотеки до 2005 р. як головного бібліотечного книгосховища, культурно-інформаційного центру та науково-дослідного інституту.

Завдяки зусиллям Михайла Семеновича у Бібліотечі розгортається масштабний процес вдосконалення усіх аспектів її діяльності у контексті поєднання традиційних та новітніх технологій. Очолюваний ним відділ бібліотекознавства, разом з іншими підрозділами Бібліотеки, активізує пошуки нових можливостей вдосконалення бібліотечних технологій та поглиблення наукових досліджень. У планах роботи з'являються нові актуальні теми: «Оптимізація роботи бібліотеки в умовах АСНТІ»; «Системне дослідження бібліотечних ресурсів АН УРСР»; «Вдосконалення опрацювання документів: технологічний та економічний аспекти», спря-

мовані на вдосконалення системи бібліотечно-бібліографічного обслуговування, подальше поглиблення автоматизації бібліотечної праці. Під його безпосереднім керівництвом було розроблено модель системи бібліотечно-бібліографічного обслуговування на основі поєднання традиційних засобів та ЕОМ, упроваджено методи структурно-функціонального аналізу обслуговування читачів, статистичні методи аналізу різних показників опрацювання фондів, систематично проводилися опитування читачів щодо шляхів подальшого вдосконалення бібліотечного обслуговування тощо.

У рамках виконання наукових тем дедалі частіше з'являлися ґрунтовні дослідження технологічних питань діяльності Бібліотеки, було розроблено класифікацію трудових операцій за семантичним значенням та ступенем складності, обґрунтовано економічні показники для оцінки технологій, проведено розрахунки вартості опрацювання усіх видів документів, що надходять до ЦНБ, виділено три рівні вдосконалення технології: раціоналізація трудових процесів та операцій, оптимізація їхньої організації, кардинальне вдосконалення технології на засадах автоматизації. Також активно розроблялися організаційно-економічні умови для створення та впровадження нового господарчого механізму на основі аналізу інноваційних процесів, що з'являлися у зв'язку з автоматизацією бібліотек.

За активної участі Михайла Семеновича вперше в історії Бібліотеки створюється цілісна система бібліотечної діяльності, яка ґрунтувалася на органічному поєднанні всіх її функцій: комплектуванні, опрацюванні, зберіганні, обслуговуванні та інформуванні. Цей процес супроводжувався ґрунтовними дослідженнями бібліотекознавчих питань щодо діяльності Бібліотеки у період формування інформаційного суспільства.

З 1992 р. М. С. Слободяник очолює створений на базі відділу бібліотекознавства Інститут бібліотекознавства ЦНБ ім. В. І. Вернадського. Одразу

ж новостворений підрозділ активно долучається до обґрунтування необхідності розвитку бібліотечнознавчих досліджень. Особливо плідною стає його діяльність у період набуття Бібліотекою статусу Національної книгозбірні України.

Новаторські підходи до організації бібліотечної справи, численні теоретичні розвідки вченого знайшли свій подальший розвиток у його докторській дисертації «Наукова бібліотека: еволюція структури й функцій у період освоєння інформаційних технологій», яка була успішно захищена у 1995 р. Дослідник переконливо доводив, що сучасна бібліотечна наука повинна зосереджувати свою увагу, насамперед, на створенні теоретичних засад розвитку бібліотечної системи в новій інформаційній інфраструктурі суспільства з урахуванням багатоаспектності її взаємозв'язків; розробленні інноваційних бібліотечних технологій, які б забезпечували сумісне використання паперових, мікрографічних та електронних носіїв інформації; створенні інтелектуальних бібліографічних систем, нових засад бібліотечно-інформаційного супроводу наукових досліджень; впровадженні інноваційних технологій, передового досвіду як важливого чинника піднесення ефективності діяльності бібліотек НДУ АН УРСР, удосконалення системи підвищення кваліфікації бібліотечних спеціалістів.

Бібліотека вивела вченого на широкий шлях наукових досліджень. Сьогодні його творчий здобуток становить понад 200 публікацій, у яких визначено основні напрями технологічної та структурної трансформації бібліотек в умовах побудови інформаційного суспільства. Вагомим є внесок

М. С. Слободяника і у справу підготовки фахівців вищої кваліфікації – понад 10 кандидатів наук.

З новою силою творчий потенціал, організаторські здібності Михайла Семеновича розкрилися під час його перебування на посаді директора Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН. Саме під його керівництвом установа розгорнула роботи з інформатизації, налагодила випуск галузевого реферативного журналу та започаткувала ґрунтовні дослідження з сільськогосподарського джерелознавства.

Сьогодні М. С. Слободяник багато сил і енергії віддає педагогічній діяльності в Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв, де він очолює кафедру документальних комунікацій, Інститут державного управління та інформаційної діяльності. Тут вчений розробив інформаційну концепцію підготовки бібліотечних кадрів, підготував низку навчальних посібників, започаткував новий науковий журнал «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія», орієнтований на публікацію статей гостродискусійного характеру.

Протягом багатьох років М. С. Слободяник входить до складу редколегій низки фахових часописів, спеціалізованих вчених рад, комісій Міністерства культури і мистецтв України та Міністерства освіти і науки України.

Колектив Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського щиро вітає шановного Михайла Семеновича з ювілеєм і від усієї душі бажає йому подальших творчих успіхів, втілення у життя всього задуманого, нових талановитих учнів, послідовників, міцного здоров'я, великого особистого щастя!